نشریه علمی پژوهشی



علوم و فناوری **کامیوزیت**

http://jstc.iust.ac.ir

بررسی ارتعاشات هیدروالاستیک ورق دایروی از جنس مواد تابعی در تماس با سیال محدود با استفاده از روش ریتز

شهروز يوسفزاده¹، علىاصغر جعفرى^{2*}، عليرضا محمدزاده³

1- دانشجوي دكتري، مهندسي مكانيك، دانشگاه آزاد اسلامي واحد علوم و تحقيقات، تهران

2- استاد، مهندسی مکانیک، دانشگاه خواجه نصیرالدین طوسی، تهران

3- دانشیار، مهندسی مکانیک، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، تهران

* تهران، صندوق يستى ajafari@kntu.ac.ir •16765-3381

* نهران، صندوق پستی 3301-10703-11	ajatan@kitu.ac.ii +
اطلاعات مقاله	چکیدہ
تاريخ دريافت: 96/1/16	در این پژوهش به بررسی ارتعاشات آزاد ورق دایروی از جنس مواد تابعی در تماس با سیال محدود و غیرقابل تراکم پرداخته شده است.
تاريخ پذيرش : 6/3/6	ابتدا معادلات حاکم بر ورق دایروی بر اساس تئوری مرتبه اول تغییر شکل برشی یا تئوری میندلین با در نظر گرفتن اثرات اینرسی دورانی
کلیدواژگان: ورق دایروی فرکانس طبیعی	و نیروهای برشی استخراج شده است. برای تقریب جابجاییهای ورق از توابع پذیرفتنی هارمونیک چبیشف همراه با توابع مرزی استفاده شده است. سپس معادلات حاکم بر نوسان سیال با بهره گیری از حل معادله لاپلاس پتانسیل سرعت و ارضای شرایط مرزی حاصل شده است. با استفاده از روش ریتز، فرکانسهای طبیعی و شکل مودهای ورق دایروی در تماس با سیال بر مبنای انرژی پتانسیل کمینه استخراج شدهاند. در ادامه، تأثیر پارامترهای مختلف هندسی از قبیل نسبت ضخامت بر شعاع ورق، شرایط مرزی، چگالی سیال، نسبت
ماده مدرج رابغی تفوری مرتبه اول تغییر شکل برشی	کسر حجمی ماده تابعی و ارتفاع سیال روی فرکانسهای طبیعی مورد بررسی قرار گرفته است. به منظور حصول اطمینان از نتایج به دست آمده از حل تحلیلی، فرکانسهای طبیعی حاصل از ورق دایروی در تماس با سیال در حالت خاص ورق همگن آلومینیومی با نتایج حاصل از آنمایش تحدید مماد مقاسبه قرار گرفته است.

Hydroelastic vibration analysis of functionally graded circular plate in contact with bounded fluid by Ritz method

Shahrouz Yousefzadeh¹, Aliasghar Jafari^{2*}, Alireza Mohammadzadeh¹

1- Department of Mechanical and Aerospace Engineering, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

2- Department of Mechanical Engineering, K. N.Tossi University, Tehran, Iran

*P.O.B. 16765-3381, Tehran, Iran, ajafari@kntu.ac.ir

Keywords

Circular plate Natural frequency Functionally graded material First order shear deformation plate theory

Abstract

This study investigates the free vibration of a thick FG circular plate in contact with an inviscid and incompressible fluid. Analysis of the plate is based on First-order Shear Deformation Plate Theory (FSDT) with consideration of rotational inertial effects and transverse shear stresses. Dynamic transverse displacements of the plate are approximated by set of admissible Chebyshev functions which is required to satisfy the geometric boundary conditions. Potential theory together Bernouli's equation are utilized to obtain the fluid pressure on the free surface of the plate. The governing equation of the oscillatory behavior of the fluid is obtained by solving Laplace equation and satisfying its boundary conditions. The natural frequencies and mode shapes of the plate are determined using Rayleith-Ritz method based on minimizing the Rayleith quotient. The effects of the geometrical parameters such as plate thickness to its radius ratio, boundary conditions, fluid density, volume fraction index, and height of the fluid on natural frequencies and mode shapes are investigated. Comparison of analytically outcome of this study is made with results of the experimental modal test for homogeneous Aluminum plate.

موقعیتهای حساس دارای اهمیت زیادی میباشد. بررسی مشخصات ارتعاشی ورقها در تماس با سیال با توجه به کاربرد آنها در صنایع مختلف از مسائل کاربردی مهندسی بوده و مورد توجه بسیاری از محققان میباشد [1]. مطالعه خواص ارتعاش هیدورالاستیک ورقها در صنایع مختلفی از جمله صنایع

1- مقدمه

ارتعاشات وارد به یک سازه در تماس با سیال پدیدهای است که در آن یک سازه با سیال تأثیر متقابل دارد. این پدیده میتواند در مواردی موجب از کارافتادگی و خستگی سازه گردد. بنابراین کنترل و حتی تعدیل آن برای

Please cite this article using:

برای ارجاع به این مقاله از عبارت زیر استفاده نمایید:

Yousefzadeh, Sh. Jafari, A. and Mohammadzadeh, A., "Hydroelastic vibration analysis of functionally graded circular plate in contact with bounded fluid by Ritz method", In Persian, Journal of Science and Technology of Composites, Vol. 5, No. 4, pp. 529-538, 2019. توابع ویژه مسئله را از روش ریلی-ریتز بدست آورده که برای استخراج شکل

مودها و فرکانسهای طبیعی ورق در تماس با سیال استفاده کردند. نتایج

حاصل از این روش با نتایج عددی مورد مقایسه قرار گرفت [12]. در سال

2003 مايونگ مو جانگ^۸ و همكاران، فركانسهاى طبيعى دو ورق دايروى در

تماس با سیال محدود را مورد بررسی قرار دادند. آنها برای معادله حرکت

ورقهای در تماس با سیال از روش بسط سریهای بسل-فوریه و روش ریلی-

ریتز استفاده کردند. نتایج حاصل از این تحقیق با نتایج عددی حاصل از نرم

افزار المان محدود مورد مقایسه قرار گرفت. در نهایت فرکانسهای طبیعی دو ورق در تماس با سیال و بدون تماس با سیال مورد مطالعه قرار گرفته و اثر

فاصله دو ورق بر فرکانس های طبیعی ورقها مورد مطالعه قرار گرفت [13]. در

سال 1392 قديريان و همكاران به بررسي رفتار ارتعاشي ورق مستطيل

کامپوزیتی در تماس با سیال پرداختند. آنها در تحقیق خود از کامپوزیت نوع

ارتوتروپیک و برای تحلیل ارتعاشات آزاد از روش ریلی-ریتز استفاده کردند. تحقیق آنها نشان داد که تحت تأثیر ارتعاش ورق در سیال حرکتی ایجاد

احسان عسگری و همکاران در سال 2013 ارتعاش یک ورق دایروی غوطه ور در سیال محدود را مورد مطالعه قرار دادند. آنها از روش نیمه تحلیلی برای

حل معادلات ورق در دو حالت تکیه گاهی لبه ساده و لبه آزاد استفاده کردند.

برای دستیابی به پتانسیل سرعت سیال از هر دو روش حداقل مربعات و

گالرکین برای تعیین ضرایب مجهول و برای تعیین فرکانسهای طبیعی ورق از روش ریلی-ریتز استفاده کردند. نتایج حاصل از تحقیق آنها با نتایج آزمایش

در سال 1394 رضوانی و همکاران به مطالعه ارتعاشات آزاد ورق تقویت شده

در آب پرداختند. آنها مطالعه خود را با سه روش تحلیلی، عددی و

آزمایشگاهی انجام دادند و از تئوری ورق ارتوتروپیک برای استخراج روابط

حاکم استفاده کردند. همچنین آنها از روش جرم افزوده برای مدلسازی اثر

که خواص مکانیکی آن ها بطور ملایم و پیوسته و طبق یک تابع معین از یک

سطح به سطح دیگر تغییر میکند. نوع رایج این مواد ترکیب پیوستهای از

سرامیک و فلز است. این مواد از اختلاط پودر فلز و سرامیک به دست می آیند.

مزيت اصلى استفاده از اين مواد اين است كه قادر به تحمل درجه حرارت

بسیار بالا و اختلاف درجه حرارت بسیار بالا بوده و مقاوم در برابر خوردگی و

سایش بوده و مقاومت بالایی در مقابل شکست دارد. در حال حاضر از این

مواد برای سازههایی که در مقابل درجه حرارت بالا باید مقاوم باشند استفاده

می شود. این نوع از مواد به دلیل ویژگی خاص در سپرهای حرارتی موشکها،

مخازن شیمیایی و محیطهای سایشی بالا مورد استفاده قرار می گیرند [17].

با توجه به اهمیت مواد هدفمند در صنایع، محققین زیادی به بررسی رفتار

ديناميكي اين نوع از مواد پرداختند. در سال 2009 جعفري مهرآبادي و

همكارانش ارتعاش آزاد يك ورق دايروى ساخته شده از مواد هدفمند با لايه

های پیزوالکتریک را مورد بررسی قرار دادند. آنها معادلات حرکت را بر پایه تئوری کلاسیک بدست آورده و برای حل معادلات از روش المان محدود

استفاده کردند. سپس برای دو نوع شرط مرزی اثر نسبت کسر حجمی و

مواد هدفمند (FGM⁹) مواد مرکب جدید با ریزساختار ناهمگن هستند

می شود که باعث افزایش انرژی جنبشی سیستم می شود [14].

تجربي مورد مقايسه قرار گرفت [15].

سيال روى ارتعاشات ورق بهره بردند [16].

هستهای، مخازن سوخت، اجزای داخلی راکتورها، صفحات خورشیدی و سازههای دریایی و هوایی دارای اهمیت زیادی میباشد. بنابراین، آگاهی از رفتار سازه و سیال در تراکنش دینامیکی بین آنها ضروری به نظر میرسد [2]. واضح است که فرکانس های طبیعی سازه ها از جمله ورق در حالت تماس با سیال متفاوت از فرکانس های آن در حالت بدون تماس با سیال میباشد [3]. محققان مطالعات زیادی در زمینه ارتعاشات ورق در تماس با سیال انجام دادند. الهوردی زاده و همکاران یک روش نیمه تحلیلی برای بررسی ارتعاشات یک ورق دایروی از جنس مواد تابعی ارائه دادند. آنها معادلات حاکم بر ورق دایروی را با پاسخهای فرضی و روش کانترویچ حل کردند [4]. تاریوردیلو و همکاران به منظور مطالعه ارتعاشات ورق دایروی در تماس با سیال غیرقابل تراکم، با محاسبه جرم افزوده^۱ فرکانسهای طبیعی ورق دایروی را تعیین کردند. آنها از دو روش برای استخراج فرکانسهای طبیعی استفاده کردند [5]. جئونگ^۲ به بررسی ارتعاشات دو ورق دایروی یکسان در تماس با سیال محدود و نامحدود پرداخت. او برای تحلیل خود از روش بسط بسل-فوریه و روش ریلی ریتز کمک گرفت. همچنین اثر فاصله دو ورق روی فرکانسهای طبيعي مورد مطالعه قرار گرفت [6]. در سال 2010 دونگ^۳، به بررسي ارتعاش آزاد ورق دایروی ساخته شده از مواد هدفمند در حالت سه بعدی پرداخت. وی در تحقیق خود از روش چبیشف-ریتز با در نظر گرفتن حاصلضرب سریهای چندجملهای چبیشف در توابع مرزی که شرایط مرزی را ارضاء می کنند، برای استخراج فرکانسهای طبیعی استفاده کرد. وی، برای معرفی خواص مادی ورق، تغییرات خواص را در جهت ضخامت به دو صورت در نظر گرفت [7]. کواک[†] به مطالعه تأثیر جرم مجازی ناشی از تماس آب روی فرکانسهای طبیعی ورق دایروی پرداخت. او با بکارگیری تبدیل فوریه به محاسبه فاکتورهای نمو جرم مجازی افزوده در حالت بی بعد پرداخت [8].

در سال 1995 امابیلی^۵ به بررسی تاثیر عمق سیال روی رفتار ارتعاشی ورقهای دایروی و توخالی در تماس با سیال غیرقابل تراکم و غیرویسکوز پرداخت. وی در تحقیق خود از روشهای مودال و ریلی-ریتز برای تعیین مقادیر ویژه مساله استفاده کرد و در نهایت اثر پارامترهای مختلف روی جرم افزوده را مورد مطالعه قرار داد [9].

در سال 2000 زو⁶ و چئونگ^۷، اثر فشار هیدرواستاتیک سیال غیرقابل تراکم روی ارتعاشات آزاد ورق مستطیلی را مورد مطالعه قرار دادند. آنها در تحقیق خود ورق مستطیلی را که به عنوان دیواره مخزن مکعبی حاوی سیال قرار گرفته مدنظر قرار دادند و برای بدست آوردن مساله مقدار ویژه از روش ریتز استفاده كردند [10].

در سال 2012 حسيني هاشمي و همكاران به مطالعه ارتعاشات آزاد ورق نسبتاً ضخیم مستطیلی در تماس با سیال پرداختند. آنها برای استخراج روابط حاکم بر ورق از تئوری میندلین و برای استخراج روابط حاکم بر سیال از معادله برنولی استفاده کردند. در این تحقیق، فرکانسهای طبیعی ورق در دو حالت ورق در تماس با سیال از یک وجه و دو وجه استخراج شد [11]. اخیراً جئونگ و همکاران ارتعاش آزاد یک ورق دایروی با تکیه گاه گیردار در تماس با سیال محدود را مورد مطالعه قرار دادند. آنها جابجایی دینامیکی ورق در تماس با سیال را با استفاده از ترکیب توابع مودال ورق خشک تعیین کردند.

دادند [18].

Amabili M.

Added mass

² Jeong, K. H. Dong, C. Y.

Kwak, M. K.

⁶ Zhou, D. 7 Cheung, Y. K.

ضخامت لایه های پیزوالکتریک روی فرکانسهای طبیعی را مورد تحلیل قرار

⁸ Myung, M. J.

⁹ Functionally Graded Material



Fig. 1 Geometry of circular plate in contact with fluid and coordinate system.

شکل 1 هندسه ورق دایروی در تماس با سیال و نحوه استقرار محورهای مختصات.

مطابق با تئوری مرتبه اول تغییر شکل برشی یا تئوری میندلین، مولفههای جابجایی یک نقطه از ورق طبق رابطه زیر تعیین میشود [17].

$$\begin{array}{l} u_1 = u_r + z\psi_r \\ u_2 = u_\theta + z\psi_\theta \\ u_3 = u_z \end{array} \tag{1}$$

$$\begin{array}{l} z_b = z_b \\ z_b = z_b$$

همچنین، ψ_r و $\psi_ heta$ شیبهای ورق ناشی از خمش به ترتیب در راستای محورهای r و heta است. با فرض تغییرشکلهای کوچک و روابط تنش-کرنش

$$\begin{split} \varepsilon_{rr} &= \frac{\partial u_1}{\partial r} = \left(\frac{\partial u_r}{\partial r} + z \frac{\partial \psi_r}{\partial r}\right), \\ \varepsilon_{\theta\theta} &= \frac{1}{r} \left(u_1 + \frac{\partial u_2}{\partial \theta}\right) = \frac{1}{r} \left(u_r + \frac{\partial u_{\theta}}{\partial \theta}\right) + \frac{z}{r} \left(\psi_r + \frac{\partial \psi_{\theta}}{\partial \theta}\right), \\ 2\varepsilon_{r\theta} &= \frac{1}{r} \frac{\partial u_1}{\partial \theta} + \frac{\partial u_2}{\partial r} - \frac{u_2}{r} \\ &= \left(\frac{1}{r} \frac{\partial u_r}{\partial \theta} + \frac{\partial u_{\theta}}{\partial r} - \frac{u_{\theta}}{r}\right) \\ &+ z \left(\frac{1}{r} \frac{\partial \psi_r}{\partial \theta} + \frac{\partial \psi_{\theta}}{\partial r} - \frac{\psi_{\theta}}{r}\right), \\ 2\varepsilon_{rz} &= \left(\frac{\partial u_1}{\partial z} + \frac{\partial u_3}{\partial r}\right) = \left(\psi_r + \frac{\partial u_z}{\partial r}\right), \\ 2\varepsilon_{\theta z} &= \left(\frac{\partial u_2}{\partial z} + \frac{1}{r} \frac{\partial u_3}{\partial \theta}\right) = \left(\psi_{\theta} + \frac{1}{r} \frac{\partial u_z}{\partial \theta}\right), \end{split}$$
(2)

F(7)

$$\sigma_{rr} = \frac{E(2)}{1 - v^2} (\varepsilon_{rr} + v\varepsilon_{\theta\theta}),$$

$$\sigma_{\theta\theta} = \frac{E(2)}{1 - v^2} (\varepsilon_{\theta\theta} + v\varepsilon_{rr}),$$

$$\sigma_{r\theta} = \frac{E(2)}{2(1 + v)} (2\varepsilon_{r\theta}),$$

$$\sigma_{\theta z} = \frac{E(2)}{2(1 + v)} (2\varepsilon_{\theta z}),$$

$$\sigma_{rz} = \frac{E(2)}{2(1 + v)} (2\varepsilon_{rz})$$
(3)

حسینی هاشمی و همکاران ارتعاشات ورق مستطیلی از جنس مواد تابعی را با استفاده از تئوری مرتبه اول تغییر شکل برشی مورد مطالعه قرار دادند. آنها برای تحلیل ارتعاشات ورق روی بستر الاستیک از روش تحلیلی استفاده کردند [17]. در سال 2014 علی بخششی و کوروش خورشیدی ارتعاش آزاد یک ورق مستطیلی از جنس مواد هدفمند در تماس با سیال محدود را مورد مطالعه قرار دادند. آنها از تقریب جابجایی های ورق با فرض تئوری تغییر شکل برشی مرتبه سوم از توابع سعی هارمونیک مثلثاتی استفاده کردند. برای دستیابی به فرکانسهای طبیعی ورق در تماس با سیال و شکل مود ارتعاشی ورق در تماس با سیال از روش ریلی-ریتز بر مبنای انرژی پتانسیل کمینه استفاده کردند. در نهایت تأثیر پارامترهای ضریب توانی نسبت حجمی، نسبت طول، نسبت ضخامت ورق، ارتفاع سیال، عرض مخزن و شرایط مرزی بر فركانس طبيعي ورق در تماس با سيال مورد بررسي قرار گرفت [20].

مرور کارهای انجام شده توسط محققان که بخشی از آنها در بالا اشاره شد نشان میدهد که در زمینه ارتعاش ورق دایروی از جنس مواد تابعی در تماس با سیال محدود کارهای محدودی انجام شده است. در این پژوهش ارتعاشات آزاد ورق دایروی ساخته شده از مواد تابعی با ضخامت ثابت در تماس با سیال محدود با بکارگیری تئوری مرتبه اول تغییر شکل برشی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. برای بررسی رفتار ارتعاشی ورق یک مجموعه توابع پذیرفتنی چبیشف که شرایط مرزی را بطور کامل ارضا می کنند در نظر گرفته شده است. برای استخراج روابط انرژی کرنشی و جنبشی حاکم بر رفتار دینامیکی ورق از رابطهی خطی کرنش-جابجایی استفاده شده است. برای دستیابی به فرکانس های طبیعی ورق در تماس با سیال و شکل مود ارتعاشی ورق در تماس با سیال از روش انرژی ریتز و بر مبنای کمینهسازی انرژی پتانسیل کل استفاده شده است. معادلات حاکم بر رفتار نوسانی سیال، با حل معادله لاپلاس و ارضای شرایط مرزی سیال به دست آمده است. در تحقیق حاضر، اثر سیال روی نوسانات ورق دایروی بدون استفاده از جرم افزوده که روش تقریبی است بررسی شده است و در فرمولاسيون ارائه شده تراكنش بين سيال و ورق بصورت دائمی بوده و نوسان هر کدام روی دیگری قابل محاسبه است. برای دستیابی به نتایج عددی برنامهای در نرمافزار متلب تهیه شده و در بخش نتایج عددی، تأثیر پارامترهای مختلف از جمله ضریب توانی کسر حجمی، نسبت ضخامت به شعاع ورق، شعاع مخزن، ارتفاع سیال و چگالی سیال روی فرکانس های طبیعی ورق در تماس با سیال مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته است. برای حصول اطمنیان از جوابها، نتایج حاصل از روش تحلیلی ارائه شده در حالت خاص ورق دایروی همگن (آلومینیوم) در تماس با سیال با نتایج حاصل از آزمایشات تجربی آنالیز مودال مورد مقایسه قرار گرفته است.

2- روابط حاكم

1-2- روابط حاکم بر ورق دایروی

ورق دایروی از جنس مواد تابعی را در نظر بگیرید که مطابق شکل 1 در تماس با سیال محدود درون مخزن استوانهای با دیوارههای صلب قرار دارد. h و h و به ترتیب بیانگر شعاع داخلی، شعاع خارجی و ضخامت ورق و R و H به ترتيب بيانگر شعاع و ارتفاع سيال درون مخزن ميباشد.

نشریه علوم و فناوری ک**ا** *م***یو زیت**

$$2\varepsilon_{\theta z} = \left(\bar{\psi}_{\theta} - \frac{2n}{\bar{R}(\bar{r}+\delta)}\bar{U}_{z}\right)\sin n\bar{\theta} e^{i\omega t},$$

$$\sigma_{rr} = \frac{E(z)}{1 - v^2} \left[\frac{2}{\bar{R}} \left(\frac{\partial \bar{U}_r}{\partial \bar{r}} + \bar{z} \frac{h}{2} \frac{\partial \bar{\psi}_r}{\partial \bar{r}} \right) + \frac{2v}{\bar{R}(\bar{r} + \delta)} \left[(\bar{U}_r + n\bar{U}_\theta) + \bar{z} \frac{h}{2} (\bar{\psi}_r + n\bar{\psi}_\theta) \right] \right] \cos n\bar{\theta} \, e^{i\omega t},$$

$$\sigma_{\theta\theta} = \frac{E(z)}{1 - v^2} \left[\frac{2}{\bar{R}(\bar{r} + \delta)} \left[(\bar{U}_r + n\bar{U}_\theta) + \frac{z}{\bar{R}} \frac{h}{2} (\bar{\psi}_r + n\bar{\psi}_\theta) \right] + \frac{2v}{\bar{R}} \left(\frac{\partial \bar{U}_r}{\partial \bar{r}} + \bar{z} \frac{h}{2} \frac{\partial \bar{\psi}_r}{\partial \bar{r}} \right) \right] \cos n\bar{\theta} \, e^{i\omega t}, \quad (13)$$

$$\sigma_{r\theta} = \frac{E(z)}{2(1 + v)} \left[\left(-\frac{2}{\bar{R}(\bar{r} + \delta)} (n\bar{U}_r + \bar{U}_\theta) + \frac{2}{\bar{R}} \frac{\partial \bar{U}_\theta}{\partial \bar{r}} \right) + \bar{z} \frac{h}{2} \left(-\frac{2}{\bar{R}(\bar{r} + \delta)} (n\bar{\psi}_r + s\bar{\psi}_\theta) + \frac{2}{\bar{R}} \frac{\partial \bar{\psi}_\theta}{\partial \bar{r}} \right) \right] \sin n\bar{\theta} \, e^{i\omega t}, \quad (53)$$

$$\sigma_{\theta z} = \frac{E(z)}{2(1 + v)} \left(\bar{\psi}_r + \frac{2}{\bar{R}} \frac{\partial \bar{U}_z}{\partial \bar{r}} \right) \cos n\bar{\theta} \, e^{i\omega t},$$

$$\sigma_{rz} = \frac{E(z)}{2(1+\nu)} \left(\bar{\psi}_{\theta} - \frac{2n}{\bar{R}(\bar{r}+\delta)} \bar{U}_z \right) \sin n\bar{\theta} \, e^{i\omega t}$$

انرژی کرنش الاستیک ورق
$$U_p$$
 از رابطه (14) تعیین می شود [23]:
 $U_p = \frac{1}{2} \int_{-\frac{h}{2}}^{\frac{h}{2}} \int_{a}^{2\pi} \int_{a}^{b} (\sigma_{ij}\varepsilon_{ij}) r dr d\theta dz \qquad i, j = r, \theta, z$ (14)

رابطه انرژی کرنشی
$$U_p$$
 برحسب پارامترهای بیبعد معرفی شده در رابطه
(5) بصورت رابطه (15) درمیآید:
$$U_p = \frac{1}{2} \int_{-1}^{2\pi} \int_{0}^{1} (\sigma_{ij}\varepsilon_{ij}) \left(\frac{\bar{R}}{2}\right)^2 \left(\frac{h}{2}\right) (\bar{r} + \delta)\bar{r}d\bar{r}d\bar{\theta}d\bar{z} \quad i, j = r, \theta, z$$
(15)

که ۷ بیانگر ضریب پواسون است و در این تحقیق مقدار آن ثابت در نظر گرفته شده است. E(z) مدول الاستیسیته ورق میباشد که در راستای z طبق رابطه ساده توانی زیر تغییر میکند [18]: $E(z) = E_c + (E_m - E_c) \left(\frac{1}{2} - \frac{z}{h}\right)^p$ (4)

که در آن $E_c = E_m$ و E_c به ترتیب بیانگر مدول الاستیسیته فلز و سرامیک و p ضریب توانی کسر حجمی است که مقدار آن بزرگتر یا مساوی صفر میباشد. واضح است با انتخاب p = 0 به ورق همگن از جنس فلز دست میباشد. مقادیر بیبعد زیر را در نظر میگیریم [7]:

$$\bar{r} = \frac{2r}{\bar{R}} - \delta, \qquad \bar{\theta} = \theta, \qquad \bar{z} = \frac{2z}{h}, \eta = \frac{a}{b}, \qquad \lambda = \frac{h}{b}$$
(5)

که در آن $\overline{R} = b - a$ و $\overline{R} = (b + a)/(b - a)$ است. برای ارتعاشات آزاد، جابجاییهای ورق طبق توابع سعی هارمونیک به صورت زیر در نظر گرفته می شود:

$$u_{r}(\bar{r},\bar{\theta},t) = \overline{U}_{r}(\bar{r})\cos n\bar{\theta} e^{i\omega t}$$

$$= F_{1}^{a}(\bar{r})F_{1}^{b}(\bar{r})\sum_{i=1}^{l}u_{ri}R_{i}(\bar{r})\cos n\bar{\theta} e^{i\omega t}$$

$$u_{\theta}(\bar{r},\bar{\theta},t) = \overline{U}_{\theta}(\bar{r})\sin n\bar{\theta} e^{i\omega t}$$
(6)

$$= F_2^a(\bar{r})F_2^b(\bar{r})\sum_{j=1}^{3} u_{\theta j}R_j(\bar{r})\sin n\bar{\theta} e^{i\omega t}$$

$$u_z(\bar{r},\bar{\theta},t) = \bar{U}_z(\bar{r})\cos n\bar{\theta} e^{i\omega t}$$
(7)

$$=F_{3}^{a}(\bar{r})F_{3}^{b}(\bar{r})\sum_{k=1}^{K}u_{zk}R_{k}(\bar{r})\cos n\bar{\theta}\,e^{i\omega t}$$

$$\psi_{r}(\bar{r},\bar{\theta},t)=\bar{\psi}_{r}\cos n\bar{\theta}\,e^{i\omega t}$$
(8)

$$= F_r^a(\bar{r})F_r^b(\bar{r})\sum_{\substack{l=1\\Q}}^L \psi_{rl}R_l(\bar{r})\cos n\bar{\theta} e^{i\omega t}$$

$$\psi_\theta(\bar{r},\bar{\theta},t) = \bar{\psi}_\theta \sin n\bar{\theta} e^{i\omega t}$$
(9)

$$= F_{\theta}^{a}(\bar{r})F_{\theta}^{b}(\bar{r})\sum_{q=1}\psi_{\theta q}R_{q}(\bar{r})\sin n\bar{\theta} e^{i\omega t}$$
(10)

در روابط فوق، u_{ri} u_{gj} u_{zk} $u_{\partial j}$ u_{ri} ضرایب مجهول هستند که باید تعیین شوند و I، J، J و Q تعداد جملههای مورد نیاز توابع (f = i, j, k, l, q) $R_f(\overline{r})$ میباشد. (f = i, j, k, l, q) $R_f(\overline{r})$ چندجملهای مرتبهی fام چبیشف است که بصورت زیر تعریف میشود: $R_f(\overline{r}) = \cos(f \cos^{-1} \overline{r})$

$$\bar{r} \in [-1,1]$$
, $f = 0,1,2,...$

و $F^{a}_{e}(ar{r})$ و $F^{b}_{e}(ar{r})$ $F^{b}_{e}(ar{r})$ توابع مرزی هستند که شرایط $F^{a}_{e}(ar{r})$ مرزی لبههای داخلی و خارجی ورق دایروی توخالی را ارضا میکنند. توابع

مرزی متناسب با شرایط تکیه گاهی کلاسیک در جدول 1 ارائه شده است [21]:

ول1 توابع مرزی متناسب با شرایط مرزی کلاسیک Table 1 Boundary functions for classic boundary conditions									مدول	
				ىرزى	توابع ه		, <u>,</u> , , ,			÷Ĺ
	ق	عارجی ور	لبه ا			ق	داخلی ور	لبه		_वुः - २
$F^b_{\theta}(\bar{r})$	$F_r^b(\bar{r})$	$F_3^b(\bar{r})$	$F_2^b(\bar{r})$	$F_1^b(\bar{r})$	$F^a_{\theta}(\bar{r})$	$F_r^a(\bar{r})$	$F_3^a(\bar{r})$	$F_2^a(\bar{r})$	$F_1^a(\bar{r})$	رزی
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	F-F
$1 - \bar{r}$	$1-\bar{r}$	$1-\bar{r}$	$1-\bar{r}$	$1-\bar{r}$	$1 + \bar{r}$	$1 + \bar{r}$	$1+\bar{r}$	$1+\bar{r}$	$1 + \bar{r}$	C-C
$1 - \bar{r}$	$1-\bar{r}$	$1-\bar{r}$	$1-\bar{r}$	$1-\bar{r}$	1	1	1	1	1	F-C
1	1	1	1	1	$1 + \bar{r}$	$1 + \bar{r}$	$1 + \bar{r}$	$1 + \bar{r}$	$1 + \bar{r}$	C-F

نشریه علوم و فناوری **کامیو زیت**

532 www.SID.ir **^**+

انرژی جنبشی
$$T_p$$
 ورق طبق رابطه (16) تعریف می شود [23]: $\frac{h}{2}$ 2 π و

$$T_{p} = \frac{1}{2} \int_{-\frac{h}{2}} \int_{a} \int_{a} \rho(z) [\dot{u}_{1}^{2} + \dot{u}_{2}^{2} + \dot{u}_{3}^{2}] r dr d\theta dz$$
(16)
$$i, j = r, \theta, z$$

رابطه (16) برحسب پارامترهای بی بعد به صورت رابطه (17) می شوند:
$$\frac{1}{2} \frac{2\pi}{2}$$
 (م) رابطه (15) می شوند:

$$T_{p} = \frac{1}{2} \int_{-1}^{} \int_{0}^{} \int_{-1}^{} \rho(z) [\dot{u}_{1}^{2} + \dot{u}_{2}^{2} + \dot{u}_{3}^{2}] \left(\frac{\kappa}{2}\right) \left(\frac{\kappa}{2}\right) (\bar{r}$$
(17)
+ $\delta) \bar{r} d\bar{r} d\bar{d} d\bar{z}$

در رابطه (17)، ho(z) چگالی ورق میباشد که طبق قانون ساده توانی برای مواد هدفمند مطابق رابطه (18) در جهت ضخامت ورق تغییر میکند :[23]

$$\rho(z) = \rho_c + (\rho_m - \rho_c) \left(\frac{1}{2} - \frac{z}{h}\right)^p$$
(18)

2-2- معادلات حاکم بر نوسان سیال

شکل 1 شکل شماتیک یک مخزن استوانهای صلب را نشان میدهد که حاوی سیال غیرویسکوز و غیرقابل تراکم میباشد. از تابع پتانسیل سرعت . برای توصیف نوسانات سیال درون مخزن استفاده شده است. $\Phi(r, heta, z, t)$ حرکت سیال ناشی از ارتعاش ورق دایروی درون مخزن استوانهای از حل معادله لاپلاس برحسب پتانسیل سرعت به شکل زیر قابل تعیین است [24]:

$$\nabla^2 \Phi(r,\theta,z,t) = \frac{\partial^2 \Phi}{\partial r^2} + \frac{1}{r} \frac{\partial \Phi}{\partial r} + \frac{1}{r^2} \frac{\partial^2 \Phi}{\partial \theta^2} + \frac{\partial^2 \Phi}{\partial z^2} + \frac{\partial^2 \Phi}{\partial t^2} \quad (19)$$

در دیوارهها و کف مخزن که صلب هستند، سرعت سیال مساوی صف است. در نتیجه:

$$\left(\frac{\partial \Phi}{\partial r}\right)_{r=R} = 0. \tag{20}$$

$$\left(\frac{\partial \Phi}{\partial z}\right)_{z=-\frac{h}{2}-H} = 0.$$
(21)

با استفاده از روش تفکیک متغیرها، پاسخ معادله (19) به شکل قابل بیان است. جایگذاری این $\Phi(r, \theta, z, t) = i\omega\varphi(r, \theta, z)\exp(i\omega t)$ پاسخ در معادله (19) و با اعمال شرایط مرزی (20) و (21)، پاسخ عمومی معادله مذکور به صورت زیر تعیین می شود:

$$\begin{split} \Phi(r,\theta,z,t) &= i\omega.\cos n\theta \sum_{s=1}^{\infty} E_{ns} J_n\left(\frac{\beta_{ns}r}{R}\right) \left[\cosh\left(\frac{\beta_{ns}z}{R}\right) + \tanh\left(\frac{\beta_{ns}\left(H + \frac{h}{2}\right)}{R}\right) \sinh\left(\frac{\beta_{ns}z}{R}\right)\right] e^{i\omega t} \\ &+ \cosh\left(\frac{\beta_{ns}\left(H + \frac{h}{2}\right)}{R}\right) \sinh\left(\frac{\beta_{ns}z}{R}\right) e^{i\omega t} \\ &\text{ set } c_1 (1 - 1) e^{i(1 - 1)} e^{i(1 - 1$$

www.SID.ir

جابجایی دینامیکی سیال در راستای عمود بر سطح ورق باید جابجایی ورق در همان راستا برابر باشد. به عبارت دیگر، در محل تماس ورق و سیال باید شرط پیوستگی یا سازگاری برقرار باشد. این شرط بیان میکند که بین ورق و سیال یک تماس دائمی در محل تماس وجود دارد. طبق شرط پیوستگی داريم:

$$\left(\frac{\partial\Phi}{\partial z}\right)_{z=-\frac{h}{2}} = \frac{\partial u_z}{\partial t}.$$
(24)

جایگذاری روابط (8) و (22) در رابطه (24)، رابطه (25) حاصل می شود:

$$\sum_{n=1}^{\infty} \sum_{s=1}^{\infty} E_{ns} J_n \left(\frac{\beta_{ns} r}{R}\right) \left(\frac{\beta_{ns}}{R}\right) \left[\sinh\left(\frac{\beta_{ns}\left(\frac{h}{2}\right)}{R}\right) + \tanh\left(\frac{\beta_{ns}\left(H + \frac{h}{2}\right)}{R}\right) \cosh\left(\frac{\beta_{ns}\left(\frac{h}{2}\right)}{R}\right) \right] \cos n\theta$$

$$= \sum_{k=1}^{K} u_{3k} F_3^a(\bar{r}) F_3^b(\bar{r}) R_k(\bar{r}) \cos n\theta$$
(25)

مىشود:

$$E_{ns} = \frac{\int_{a}^{b} r(\sum_{k=1}^{K} u_{zk} F_{3}^{a}(\vec{r}) F_{3}^{b}(\vec{r}) R_{k}(\vec{r})) J_{n}\left(\frac{\beta_{ns}r}{R}\right) dr}{\left[\sinh\left(\frac{\beta_{ns}\left(\frac{h}{2}\right)}{R}\right) + \tanh\left(\frac{\beta_{ns}\left(H+\frac{h}{2}\right)}{R}\right)\cosh\left(\frac{\beta_{ns}\left(\frac{h}{2}\right)}{R}\right)\right]} \times \frac{1}{\left(\frac{\beta_{ns}}{R}\right) \int_{a}^{b} r J_{n}^{2}\left(\frac{\beta_{ns}r}{R}\right) dr}$$
(26)

طبق این رابطه، پتانسیل سرعت سیال برحسب جملات مجهول u_{zk} به جای ضرایب مجهول E_{ns} بیان میشود.

از آنجایی که سیال موردنظر بصورت ایدهال، غیرقابل تراکم و غیرویسکوز در نظر گرفته شده است، امواج سطح آزاد سیال به واسطه ارتعاش ورق نادیده گرفته شده است. به عبارت دیگر، از اغتشاش سیال صرفنظر شده است. انرژی جنبشی سیال طبق رابطه (27) بیان می شود [26]:

$$T_f = \frac{1}{2}\rho_f \int_0^{2\pi} \int_a^b \left[\Phi\left(\frac{\partial\Phi}{\partial z}\right)\right]_{z=-\frac{h}{2}} r dr d\theta$$
(27)

که ho_f چگالی سیال و محدوده انتگرال گیری مساحتی است که ورق در تماس با سیال است. برای محاسبه $\left(\frac{\partial \Phi}{\partial z}\right)$ از شرط سازگاری در رابطه (24) بهره می گیریم:

$$\frac{\partial \Phi}{\partial z}\Big|_{z=-\frac{h}{2}} = \frac{\partial u_3}{\partial t}$$

$$= i\omega \cdot F_3^a(\bar{r})F_3^b(\bar{r})\sum_{k=1}^K u_{3k}R_k(\bar{r})\cos n\theta \ e^{i\omega t}$$
(28)

$$T_{f} = -\frac{1}{2}\rho_{f}\Gamma_{1}\omega^{2}\int_{a}^{b}F_{3}^{a}(\bar{r})F_{3}^{b}(\bar{r})\sum_{s=1}^{\infty}E_{ns}J_{n}\left(\frac{\beta_{ns}r}{R}\right)$$
$$\times \left[\cosh\left(\frac{\beta_{ns}z}{R}\right) + \tanh\left(\frac{\beta_{ns}\left(H + \frac{h}{2}\right)}{R}\right)\sinh\left(\frac{\beta_{ns}z}{R}\right)\right]$$
(29)
$$33 \times \left(\sum_{k=1}^{K}u_{3k}R_{k}(\bar{r})e^{2i\omega t}\right)rdr$$

حاصل، داريم:

با جایگذاری رابطه (26) در رابطه (29)، رابطه زیر برای انرژی جنبشی سیال حاصل می شود:

$$T_f = -\frac{1}{2}\rho_f \Gamma_1 \omega^2 \sum_{s=1}^{\infty} \sum_{k=1}^{K} A_{ns} B_{ns} u_{zk}^2 e^{2i\omega t}$$
(30)

که مقدار ضرایب A_{ns} و B_{ns} در ضمیمه آمده است.

2-4- روش حل:

$$\Pi = \left(U_p\right)_{max} - \left(T_f + T_p\right)_{max} \tag{31}$$

روش ریتز ایجاب میکند که انرژی کل رابطه (31) باید نسبت به ضرایب مجهول کمینه شود. بنابراین:

$$\frac{\partial \Pi}{\partial u_{ri}} = 0, \ \frac{\partial \Pi}{\partial u_{\theta j}} = 0, \ \frac{\partial \Pi}{\partial u_{zk}} = 0, \ \frac{\partial \Pi}{\partial \psi_{rl}} = 0, \ \frac{\partial \Pi}{\partial \psi_{\theta q}} = 0$$
(32)
(32) منجر به معادله مقدار ویژه زیر می شود:

$$\left(\left[\acute{K}\right] - \omega^2 \left[\acute{M}\right]\right) \{\acute{\Delta}\} = 0 \tag{33}$$

در رابطه (33)، [K] و [M] به ترتیب ماتریسهای مربع سختی و جرم هستند که ابعاد آنها برابر مجموع [I,J,K,L,Q] است. همچنین، {Δُ} بردار ستونی ضرایب به صورت زیر میباشد:

$$\{\Delta\} = \{\{u_{ri}\} \ \{u_{\theta j}\} \ \{u_{zi}\} \ \{\psi_{rl}\} \ \{\psi_{\theta q}\}\}^T$$
(34)
$$\sum_{b \in c_l \ \exists j \in C} \{u_{ri}\} \ \{u_{\theta j}\} \ \{u_{zi}\} \ \{u_{ri}\} \ \{u_{\theta j}\} \ \{u_{\theta j}\}$$

$$\{u_{ri}\} = \{u_{r1} \quad u_{r2} \quad \dots \quad u_{rI}\}^{T}$$

$$\{u_{\theta j}\} = \{u_{\theta 1} \quad u_{\theta 2} \quad \dots \quad u_{\theta J}\}^{T}$$

$$\{u_{zi}\} = \{u_{z1} \quad u_{z2} \quad \dots \quad u_{zK}\}^{T}$$

$$\{\psi_{rl}\} = \{\psi_{r1} \quad \psi_{r2} \quad \dots \quad \psi_{rL}\}^{T}$$

$$\{\psi_{\theta q}\} = \{\psi_{\theta 1} \quad \psi_{\theta 2} \quad \dots \quad \psi_{\theta Q}\}^{T}$$

$$(35)$$

فرکانسهای طبیعی ورق دایروی در تماس با سیال، با مساوی صفر قرار دادن دترمینان ماتریس ضرایب در رابطه (33) قابل تعیین است. ریشههای دترمینان مذکور مربع مقادیر ویژه (فرکانسهای ویژه) است. توابع ویژه یا همان شکل مودهای متناظر با مقادیر ویژه با جایگذاری مقادیر ویژه در دستگاه معادلات رابطه (33) و حل آنها به دست میآید.

3- آزمايش مودال

تعیین فرکانس طبیعی یک سازه از اهداف مهم مهندسان و طراحان در مطالعه دینامیکی سازهها می باشد. فرکانسهای طبیعی یک سازه در حین ساخت با روشهای تحلیلی قابل تعیین است اما لازم است فرکانسهایی بعد از ساخت و مونتاژ سازه تعیین شود که در این حالت روش تجربی یکی از روش-های کارآمد به شمار می رود. آزمایش مودال^۱ کلاسیک یکی از آزمایشات

534 www.SID.ir

ارزشمند در تعیین پارامترهای مودال (فرکانسها، نسبتهای میرایی و شکل مودها) با اندازهگیری پاسخهای فرکانسی سازه میباشد [27]. این آزمایش با اندازهگیری دادههای ورودی و خروجی توابع پاسخ فرکانس (FRF²) در حوزه فرکانسی یا توابع پاسخ ضربه (IRF³) در حوزه زمان قابل اجرا میباشد [28]. برای انجام آزمایش مودال کلاسیک نیاز به تجهیزاتی همچون چکش ضربه، شتاب سنچ، کارت دادهبرداری[†] و سیستم رایانه میباشد که شکل شماتیک و نحوه مونتاژ آنها در انجام این آزمایش در شکل 2 به نمایش در آمده است.



Fig. 2 Schematic of modal test equipment and assembly of them شکل2 شکل شماتیک تجهیزات آزمایش مودال و نحوه مونتاژ آنها

برای انجام آزمایش مودال ورق دایروی همگن از جنس آلومینیوم، ابتدا مخزن استوانه ای با شعاع 22cm و ارتفاع 70cm مطابق شکل 3-a تهیه شد تا بتوان هم شرایط دیواره های صلب برای مخزن و هم شرایط مرزی لبه آزاد برای ورق را فراهم کرد. ورق های دایروی از جنس آلومینیوم با مدول الاستیسیته E = 70 GPa و هر کدام با نخامتهای 10cm و 20m1 ساخته شد. با توجه به اینکه برقراری تماس دائمی بین ورق و سیال از اهمیت بسزایی در نتایج این آزمایشات دارد، لذا سطح ورق های ساخته شده بطور کامل تمیز شد تا عاری از هر گونه چربی یا هر ماده ای که مانع تماس آنها با سیال شود گردد. به منظور حصول اطمینان از نتایج آزمایش، مقرر شد هر تست سه بار انجام شود. لذا جمعاً 21نمونه ورق ساخته شد و مورد آزمایش قرار گرفت. در شکل 3-4 یک نمونه ورق با خخامت 10mm و شعاع 10cm نامیش داده شده است.



(b) (a) **Fig. 3** (a) Tank for modal test (b) Circular plate for modal test (a) ورق دایروی از جنس (b) مخزن ساخته شده برای انجام تست مودال (b) ورق دایروی از جنس آلومینیوم خالص

² Frequency response function

³ Impact response function

⁴ Innobeamer

شهروز یوسفزاده و همکا*ر*ان

به منظور استقرار ورقهای دایروی روی آب داخل مخزن از چهار نخ الاستیک و چهار گیره کوچک با جرم بسیار ناچیز استفاده شد. ابتدا مخزن تا ارتفاع 60cm پر از آب شد و ورقهای دایروی با استفاده از نخها و گیرهها طوری داخل مخزن مستقر شدند که سطح زیرین ورق در تماس با آب باشد. سپس تجهیزات آزمایش، طبق شکل4 مونتاژ شدند. تجهیزات بکار رفته برای انجام آزمایش مودال این پژوهش که در آزمایشگاه دینامیک و ارتعاشات دانشگاه صنعتی اراک موجود است به شرح زیر میباشد: شتاب سنج از نوع Ni مونتگاه صنعتی اراک موجود است به شرح زیر میباشد: شتاب سنج از نوع Ni USB-4432 ساخت شرکت کیستلر¹ کشور سوئیس. تجهیزات مطابق شکل4 مونتاژ و آماده آزمایش شدند.



Fig. 4 Modal test on circular plate in contact with fluid شکل4 آزمایش مودال ورق دایروی و نحوه نصب تجهیزات

4- بحث بر روی نتایج

در این تحقیق، برای صحه گذاری نتایج حاصل از روش تحلیلی ارائه شده، نتایج به دست آمده از این روش در حالت خاص ورق همگن آلومینیومی در تماس با سیال با نتایج حاصل از آزمایش مودال در حالت لبه آزاد مورد مقایسه قرار گرفته است. سیال مورد استفاده در این تحقیق آب است که چگالی آن در حدود $ho_f = 1000 \, kg/m^3$ در نظر گرفته شده است. برای بدست آوردن نتایج تحلیلی، از مشخصات ورق مورد آزمایش با مدول یانگ 70GPa و چگالی 2700kg/m³ استفاده شده است. برای اطمینان از نتایج آزمایشات، هر آزمایش روی سه نمونه ورق یکسان در تماس با سیال تکرار شد و میانگین فرکانسهای حاصل به عنوان نتیجه نهایی در نظر گرفته شد. برای تشخیص اینکه فرکانس بدست آمده مربوط به کدام مود ارتعاشی ورق مى باشد نتايج حاصل با نتايج حاصل از كار تحليلي مورد مقايسه قرار گرفت و از تطابق پاسخها مود ارتعاشی متناظر با آن مشخص گردید. در جداول 2 و 3 فرکانس های طبیعی حاصل از دو روش تحلیلی و تجربی به ترتیب برای ورقهای با ضخامت 1mm و 2mm و شعاع 10cm مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج نشان میدهد که تطابق خوبی بین نتایج دو روش وجود دارد. همچنین به منظور درک بهتر اختلاف فرکانسهای هر آزمایش، انحراف معیار استاندارد برای هر کدام محاسبه شده است. یکی از دلایل اختلاف به وجود

آمده در پاسخها میتواند ناشی از مدلسازی آزمایش مودال باشد که شرایط مرزی لبه آزاد به طور کامل فراهم نشده باشد.

جدول2 مقایسه نتایج تحلیلی و آزمایشگاهی برای ورق آلومینیم ی با شعاع 10cm و ضخامت 1mm

Table 2 Comparison of analytical and experimental results for Al. plate with radius 10cm and thickness 1mm

	فرکانسهای طبیعی (رادیان بر ثانیه)									
	اول	دوم	سوم	چهارم	پنجم	ششم	هفتم	هشتم	نهم	دهم
نتايج آزمايش	148	313	529	609	955	1052	1195	1288	1351	1473
ا.م.ا* زمایشها	2.03	4.5	3.25	2.15	4.02	6.32	2.7	0.9	1.66	2.43
نتایج تحلیلی	142	309	539	625	912	1132	1292	1399	1481	1625
درصد خطا	4	1.2	1.8	2.2	4.5	7.6	8.1	8.6	9.7	10.5
ہ انحراف مع	يار استاندار	د								

جدول3 مقایسه نتایج تحلیلی و آزمایشگاهی برای ورق آلومینیم ی با شعاع 10cm و ضخامت 2mm

 Table 3 Comparison of analytical and experimental results for Al. plate

 with radius 10cm and thickness 2mm

فرکانسهای طبیعی (رادیان بر ثانیه)										
دهم	مهن	هشتم	هفتم	ششم	پنجم	چهارم	سوم	دوم	اول	
1502	1380	1302	1195	1064	977	630	537	483	196	نتايج آزمايش
4.47	3.11	0.45	5.87	2.13	6.36	4.08	3.01	4.56	2.85	ا.م.ا [*] آزمایشها
1607	1415	1395	1292	1184	1054	654	542	506	193	نتایج تحلیلی
6.53	2.47	6.7	8.1	11	7.5	3.8	0.9	4.5	1.5	درصد خطا
	» انحراف معیار استاندارد									

برای دستیابی به نتایج عددی، یک ورق دایروی متشکل از آلومینیوم (به عنوان فلز) و آلومینا (به عنوان سرامیک) در تماس با سیال در نظر گرفته شده است. مشخصات ورق و سیال مطابق جدول4 میباشد:

جدول4 خواص مکانیکی ماده مدرج تابعی و سیال

able 4 Mechanical properties of FGM and fluid.								
ضريب پواسون	مدول يانگ	چگالی	نوع ماده					
0.3	70GPa	$2700 kg/m^{3}$	آلومينيوم					
0.3	380 <i>GPa</i>	$4500 kg/m^{3}$	آلومينا					
-	-	$1000 kg/m^{3}$	سيال					

برای دستیابی به نتایج کلیتر، پارامتر فرکانسی بی بعد به صورت $D_m = E_m h^3/12(1-v^2)$ تعریف گردیده که در آن $(\gamma - 1)^2/\rho_m h/D_m$ [29]. برای بررسی تأثیر سیال بر رفتار ارتعاشی ورق دایروی از جنس مواد [29]. برای بررسی تأثیر سیال بر رفتار ارتعاشی ورق دایروی از جنس مواد بدون تماس با سیال و بدون تماس با سیال و H=R=Im $\rho=2$. $\eta=0.5 = 0.5 = \beta$ و با تکیه گاه مفصلی در لبههای داخلی و خارجی مطابق شکل 5 ارائه شده است. همانطوری که نتایج این شکل نشان می دهد با افزایش n اثر کاهشی تماس با سیال در فرکانسهای طبیعی افزایش می یابد. همچنین طبق این شکل، در سیال در فرکانسهای این اختلاف به حداقل مقدار می رسد.

¹ Kistler

شهروز یوسفزاده و همکاران

جدول 5 پارامتر بیبعد فرکانسی $eta = \omega b^2 \sqrt{
ho_m h/D_m}$ برای ارتعاش آزاد ورق دایروی از جنس مواد تابعی در تماس با سیال برای مقادیر مختلف n و p.

Table 5 Non-dimensional frequencies $\beta = \omega b^2 \sqrt{\rho_m h/D_m}$ for free vibration of a FG circular plate in contact with fluid for various values of *n* and *p*.

р	n	C-F	C-C	F-F	F-C
	0	28.37	43.12	21.52	34.09
0	1	94.47	117.75	79.35	100.56
	2	195.41	225.5	172.68	201.71
	0	28.66	43.55	21.74	34.44
1	1	95.42	118.95	80.14	101.59
	2	196.78	227.79	174.43	203.76
	0	28.8	43.75	21.84	34.60
3	1	95.86	119.57	80.52	102.05
	2	198.31	228.83	175.23	204.7
	0	28.97	44.04	21.97	34.82
5	1	96.47	120.25	81.02	102.70
	2	199.55	23.27	176.68	205.99
	0	29.69	45.11	22.51	35.67
10	1	98.84	123.19	83.01	105.22
	2	204.42	235.86	180.64	211.00



Fig. 6 Variation of the non-dimensional frequency parameter (β) versus the ratio of thickness to external radius of the circular plate in contact with fluid.

شکل6 نمودار تغییرات پارامتر فرکانسی بی بعد ورق دایروی از جنس مواد تابعی در تماس با سیال برحسب تغییرات نسبت ضخامت بر شعاع بیرونی ورق با لبههای گیردار.

به منظور بررسی تأثیر شعاع مخزن حاوی سیال روی فرکانسهای طبیعی ورق دایروی از جنس مواد تابعی در تماس با سیال، نمودارهای شکل7 با شرایط تکیهگاهی C-C ترسیم شدهاند. در ترسیم این نمودارها از مقادیر $F = 1000 \ kg/m^3$ و $p = 2 \ \rho_f = 1000 \ kg/m^3$ استفاده شده است. با توجه به نتایج ارائه شده در این شکل مشاهده می شود که افزایش شعاع مخزن در ابتدا باعث افزایش فرکانسهای طبیعی ورق دایروی می شود است. با توجه به نتایج ارائه شده در این شکل مشاهده می شود که افزایش معاع مخزن در ابتدا باعث افزایش فرکانسهای طبیعی ورق دایروی می شود است. با توجه به نتایج ارائه شده در این شکل مشاهده می مود که افزایش معاع مخزن در ابتدا باعث افزایش نرکانسهای طبیعی ورق دایروی می شود این شعاع مخزن در ابتدا باعث افزایش نویز شده و به مقدار ثابتی همگرا می شوند. این موضوع را بدین صورت می توان تفسیر کرد که سیالات دوردست تأثیر چندانی روی ارتعاش ورق ندارند. همچنین نمودارهای این شکل نشان می دهد که با افزایش ضخامت ورق، همگرایی فرکانسها به یک مقدار ثابت در شعاعهای پایین تری از مخزن اتفاق می افتد.



Fig. 5 Comparison of the natural frequencies of FG circular plate in contact with fluid and without contact with fluid. شكل 5 مقايسه فركانسهاى طبيعى ورق دايروى از جنس مواد تابعى در دو حالت

تماس با سیال و بدون تماس با سیال.

در جدول 5 پارامتر بیبعد فرکانسی مربوط به ورق دایروی از جنس مواد تابعی در تماس با سیال برای چهار نوع شرط مرزی و مودهای ارتعاشی مختلف برای مقادیر مختلف توان کسر حجمی و $0.2 = \lambda$ و $0.5 = \eta$ ارائه شده است. نتایج این جدول نشان میدهد که با افزایش توان کسر حجمی η ماده تابعی، فرکانسهای طبیعی ورق دایروی در تماس با سیال افزایش مییابد. این موضوع به این دلیل است که با افزایش توان کسر حجمی، درصد سرامیک ورق افزایش یافته و سختی ورق به واسطه افزایش مدول الاستیک نیز افزایش میابد.

همچنین، طبق این جدول، برای هر چهار نوع شرط مرزی، فرکانسهای طبیعی ورق دایروی در تماس با سیال با افزایش شماره مودها افزایش مییابد. علاوه بر این، از نتایج جدول5 میتوان نتیجه گرفت که فرکانسهای مربوط به تکیهگاه C-C بزرگتر از سایر شرایط مرزی است. یعنی با افزایش سفتی سیستم به دلیل افزایش قیود هندسی در مرزهای ورق برای شرایط هندسی و فیزیکی یکسان فرکانس طبیعی ورق با شرایط مرزی گیردار بیش از فرکانس طبیعی ورق با شرایط مرزی دیگر است.

در شکل6 تأثیر تغییرات ضخامت ورق بر فرکانسهای طبیعی ورق دایروی از جنس مواد تابعی در تماس با سیال با شرایط مرزی C-C نمایش داده شده است. در ترسیم این نمودارها از مقادیر $\eta = 0.5$ ، H=R=1m و چگالی سیال $\rho_f = 1000 \ kg/m^3$

از نمودارهای این شکل نتیجه میشود که برای تمام مقادیر توان کسر حجمی q، با افزایش نسبت ضخامت بر شعاع بیرونی ورق دایروی، پارامتر بیبعد فرکانسی افزایش مییابد. همچنین این افزایش در محدوده 20.0 تا 0.04 دارای شیب تندتری میباشد. این امر را میتوان به تقابل سختی ورق در برابر جرم آن و اینرسی سیال نسبت داد. به عبارت دیگر در محدوده نسبت ضخامت مذکور نسبت سختی بر جرم کل سیستم دارای بیشترین مقدار میباشد. همچنین نتایج این شکل نیز نشان میدهد که با افزایش توان کسر حجمی q مقادیر فرکانسهای طبیعی افزایش مییابد. **e** 90

Non-dimensional frequency

80

70

60

50

40

30

20

10 0

400

600

800



Fig. 7 Variation of the non-dimensional frequency parameter (β) versus the vessel radius for various thickness of the FG circular plate in contact with fluid.

تماس با سیال برحسب تغییرات شعاع مخزن با لبههای گیردار برای مقادیر مختلف

در شکل8 نمودار تغییرات فرکانس طبیعی ورق دایروی از جنس مواد تابعی در تماس با سیال با لبههای گیردار برای مقادیر مختلف ضخامت ورق برحسب ارتفاع سیال نمایش داده شده است. برای ترسیم این نمودار از مقادیر و ${
m R}{=}1{
m m}$ و ${
m p}{=}2$ ، $ho_f=1000\,kg/m^3$ ، $\eta=0.5$ توجه به این شکل مشاهده می شود که با افزایش ارتفاع سیال، مقادیر پارامتر فرکانسی بیبعد ابتدا با شیب بیشتری افزایش مییابد ولی در ادامه شیب نمودار ناچیز شده و به عدد ثابتی همگرا می شوند. همانند تأثیر تغییرات شعاع مخزن بر فرکانس های طبیعی می توان گفت که دلیل این امر این است که سیالات دوردست اثر چندانی روی رفتار ارتعاشی ورق دایروی ندارند. همچنین نتایج این نمودار نشان میدهد که با افزایش ضخامت ورق، همگرایی فرکانسها به یک عدد ثابت با سرعت و گرادیان بیشتری صورت می گیرد.



Fig. 8 Variation of the non-dimensional frequency parameter (β) versus the fluid height for various thickness of the FG circular plate in contact with fluid.

شکل8 نمودار تغییرات پارامتر فرکانسی بیبعد ورق دایروی از جنس مواد تابعی در تماس با سیال برحسب تغییرات ارتفاع سیال با لبههای گیردار برای مقادیر مختلف ضخامت ورق.

در شكل 9 نمودار تغييرات پارامتر بى بعد فركانسى ورق دايروى از جنس مواد تابعی در تماس با سیال با لبههای گیردار برحسب تغییرات چگالی سیال برای مقادیر مختلف نسبت شعاع داخلی بر شعاع خارجی ورق دایروی به نمایش درآمده است. در ترسیم این نمودار از مقادیر H=R=1m نمایش درآمده است. در ترسیم این نمودار از مقادیر استفاده شده است. همانگونه که انتظار می فت، نتایج این شکل بیان p=2

شکل7 نمودار تغییرات پارامتر فرکانسی بیبعد ورق دایروی از جنس مواد تابعی در ضخامت ورق.

Fig. 9 Variation of the non-dimensional frequency parameter (β) versus the fluid density for various ratio of internal to external radius of circular plate in contact with fluid. **شکل9** نمودار تغییرات پارامتر فرکانسی بیبعد ورق دایروی از جنس مواد تابعی در

Fluid Density (kg/m³)

1000

1200

تماس با سیال و لبه های گیردار برحسب تغییرات چگالی سیال برای مقادیر مختلف نسبت شعاع داخلي بر شعاع خارجي ورق.

می کند که با افزایش چگالی سیال، فرکانسهای طبیعی ورق دایروی از جنس

مواد تابعی کاهش می یابد. نتیجه دیگری که می توان از این شکل گرفت آن

است که هر چه نسبت شعاع داخلی به شعاع خارجی ورق دایروی افزایش

مىيابد مقادير فركانس طبيعى افزايش مىيابد. اين موضوع را مىتوان به

دلیل افزایش سختی ورق با کاهش پهنای ورق حلقوی دانست.

- · a/b=0.05

----a/b=0.1

– – a/b=0.15

a/b=0.2

1400

1600

5- نتيجەگىرى

در تحقیق حاضر ارتعاشات آزاد یک ورق دایروی از جنس مواد تابعی در تماس با سیال محدود مورد بررسی قرار گرفت و جهت تحلیل ورق از تئوری مرتبه اول تغییر شکل برشی استفاده شد. برای تحلیل رفتار نوسانی سیال از حل معادله لاپلاس پتانسیل سرعت استفاده شد. با بررسی نتایج عددی به طور خلاصه نتایج زیر حاصل شدند:

- مقادیر حاصل از حل تحلیلی ارائه شده تطابق خوبی با مقادیر حاصل از آزمایشات تجربی دارد.

- مقادیر فرکانس طبیعی ورق دایروی از جنس مواد تابعی در حالت بدون تماس با سیال بیشتر از حالت در تماس با سیال است.

- با افزایش توان کسر حجمی ماده تابعی مقادیر فرکانس طبیعی ورق دایروی افزايش مييابد.

- اثر کاهشی سیال روی فرکانسهای طبیعی با افزایش ضخامت ورق افزایش می یابد.

- با افزایش شعاع مخزن، مقادیر فرکانس طبیعی ورق دایروی تا مقدار معینی افزایش یافته سپس به عدد ثابتی همگرا میشود.

- با افزایش ارتفاع سیال، مقادیر فرکانس طبیعی ورق دایروی تا مقدار معینی افزایش یافته سپس به عدد ثابتی همگرا میشود.

- با افزایش نسبت ضخامت بر شعاع بیرونی ورق دایروی در تماس با سیال، مقادیر فرکانس طبیعی افزایش مییابد که این افزایش در محدوده 0.02 تا 0.04 با شيب تندتري اتفاق ميافتد.

- با افزایش نسبت شعاع داخلی بر شعاع خارجی ورق دایروی توخالی، فركانس طبيعي ورق افزايش مييابد.

- [14] Ghidryan, H., Ghazavi, M.R., Dehghani Firoozabadi R.,"Analysis of Free Vibration of Composite Sheets in Contact with Fluid by Ritz Method", Third International Conference on Acoustic and Vibration, Tehran, Iran Acoustic and Vibrational Society, 2013 (In Persian).
- [15] Askari, E. Jeong, K. H. and Amabili, M. "Hydroelastic Vibration of Circular Plates Immersed in a Liquid-Filled Container with Free Surface" Journal of Sound and Vibration, Vol. 332, No. 12, pp. 3064-3085, 2013.
- [16] Rezvani, H., Fazeli H., Saeid Kiaest M., Haji Hashemi Gh., "Calculation of the Influence of the Mass Parameter on the Frequency of Structures in the Fluid by Numerical, Analytical, and Laboratory Results", Amirkabir Scientific and Research Journal, Vol. 47, No. 2, pp. 70-60, 1394 (In Persian).
- [17] Jomehzadeh, E. Saidi, A. R. and Atashipour, S. R. "An Analytical Approach for Stress Analysis of Functionally Graded Annular Sector Plates" Materials & Design, Vol. 30, No. 9, pp. 3679-3685, 2009.
- [18] Mehrabadi, S. J. Kargarnovin, M. H. and Najafizadeh M. M. "Free Vibration Analysis of Functionally Graded Coupled Circular Plate with Piezoelectric Layers" Journal of mechanical science and technology, 23(8), pp. 2008-2021, 2009.
- [19] Hosseini-Hashemi, S. Taher, H. R. D. Akhavan, H. and Omidi M. "Free vibration of functionally graded rectangular plates using first-order shear deformation plate theory" Applied Mathematical Modeling, 34(5), pp. 1276-1291, 2010.
- [20] Khorshidi, K. and Bakhsheshy A. "Free Natural Frequency Analysis of an FG Composite Rectangular Plate Coupled with Fluid using Rayleigh-Ritz Method". Mechanics of Advanced Composite Structures, Vol. 1, No. 2, pp. 131-143, 2014.
- [21] Zhou, D. Au, F. T. Cheung, K. Y. K. and Lo S. H. "Three-Dimensional Vibration Analysis of Circular and Annular Plates Via the Chebyshev-Ritz Method". International Journal of Solids and Structures, Vol. 40, No. 12, pp. 3089-3105, 2003.
- [22] Fox, L. P. "Chebyshev Polynomials in Numerical Analysis", No. 519.4 F6. 1968.
- [23] Hejripour, F. and Saidi A. R. "Nonlinear Free Vibration Analysis of Annular Sector Plates Using Differential Quadrature Method" Proceedings of the Institution of Mechanical Engineers, Part C: Journal of Mechanical Engineering Science, Vol. 226, No. 2, pp. 485-497, 2012
- [24] Myung, J. J. and Young H. C. "Fluid Bounding Effect on Natural Frequencies of Fluid-Coupled Circular Plates" KSME International Journal, Vol. 17, No. 9, pp. 1297-1315, 2003.
- [25] Bracewell, R. "The Fourier Transform and Its Applications", Vol. 84, CRC press, 2017.
- [26] Hosseini-Hashemi, S. Karimi, M. and Taher, H. R. D. "Vibration Analysis of Rectangular Mindlin Plates on Elastic Foundations and Vertically in Contact with Stationary Fluid by The Ritz Method" Ocean Engineering, Vol. 37, No. 2, pp.174-185, 2010. [27] Rao. S. "Mechanical Vibrations" 4th Edition, 2004.
- [28] Ren, W. X. "Experimental and Analytical Modal Analysis of Steel Arch Bridge" Journal of structural Engineering ASCE, 2004.
- [29] Hosseini-Hashemi, S. Atashipoor, S. R. Karimi, M. and Es'haghi M. "Free Vibration of Functionally Graded Elliptical Plates" Iranian journal of Marine Engineering, Vol. 15, No. 8, pp. 43-60, 2012.
- [30] Hosseini-Hashemi, S., Azimzadeh-Monfared, M., & Taher, H. R. D., "A 3-D Ritz solution for free vibration of circular/annular functionally graded plates integrated with piezoelectric layers", International Journal of Engineering Science, Vol. 48, No. 12, pp. 1971-1984, 2010.

ضميمه:

ثابتهای
$$A_{ns} = \frac{\left[\cosh\left(\frac{\beta_{ns}z}{R}\right) + \tanh\left(\frac{\beta_{ns}(H+\frac{h}{2})}{R}\right)\sinh\left(\frac{\beta_{ns}z}{R}\right)\right]_{z=-\frac{h}{2}}}{\left(\frac{\beta_{ns}}{R}\right)\left[\sinh\left(\frac{\beta_{ns}(h+\frac{h}{2})}{R}\right) + \tanh\left(\frac{\beta_{ns}(H+\frac{h}{2})}{R}\right)\cosh\left(\frac{\beta_{ns}(\frac{h}{2})}{R}\right)\right]_{z=-\frac{h}{2}}}$$

يا

9

$$h_{ns} = \frac{\left[\cosh\left(\frac{\beta_{ns}h}{2R}\right) - \tanh\left(\frac{\beta_{ns}\left(H + \frac{h}{2}\right)}{R}\right)\sinh\left(\frac{\beta_{ns}h}{2R}\right)\right]}{\left(\frac{\beta_{ns}}{R}\right)\left[\sinh\left(\frac{\beta_{ns}h}{2R}\right) + \tanh\left(\frac{\beta_{ns}\left(H + \frac{h}{2}\right)}{R}\right)\cosh\left(\frac{\beta_{ns}h}{2R}\right)\right]}$$

$$B_{ns} = \int_{a}^{b} \frac{\int_{a}^{b} F_{3}^{a}(\bar{r}) F_{3}^{b}(\bar{r}) \cos^{2}(k \cos^{-1}\bar{r}) J_{n}\left(\frac{\beta_{ns}r}{R}\right) r dr}{\int_{a}^{b} r J_{n}^{2}\left(\frac{\beta_{ns}r}{R}\right) dr}$$
$$\times F_{3}^{a}(\bar{r}) F_{3}^{b}(\bar{r}) J_{n}\left(\frac{\beta_{ns}r}{R}\right) r dr$$
$$e-6$$

- [1] Amiri, J. V. Nikkhoo, A. Davoodi, M. R. and Hassanabadi, M. E., Vibration Analysis of a Mindlin Elastic Plate Under a Moving Mass Excitation by Eigenfunction Expansion Method" Thin-Walled Structures, Vol. 62, No. 1, pp. 53-64, 2013.
- [2] Hasheminejad, S. M. Khaani, H. A. and Shakeri, R., "Free Vibration and Dynamic Response of a Fluid-Coupled Double Elliptical Plate System Using Mathieu Functions" International Journal of Mechanical Sciences, Vol. 75, No. 1, pp. 66-79, 2013.
- Kerboua, Y. Lakis, A. A. Thomas, M. and Marcouiller. L. [3] 'Vibration Analysis of Rectangular Plates Coupled with Fluid" Applied Mathematical Modelling, Vol. 32, No. 12, pp. 2570-2586, 2008
- [4] Allahverdizadeh, A. Naei, M. H. and Bahrami, M. N., "Nonlinear Free and Forced Vibration Analysis of Thin Circular Functionally Graded Plates" Journal of Sound and Vibration, Vol. 310, No. 4, pp. 966-984, 2008.
- [5] Tariverdilo, S. Shahmardani, M. Mirzapour, J. and Shabani, R. "Asymmetric Free Vibration of Circular Plate in Contact with Incompressible Fluid" Applied Mathematical Modeling, Vol. 37, No. 1, pp. 228-239, 2013.
- [6] Jeong, K. H., "Free Vibration of Two Identical Circular Plates Coupled with Bounded Fluid" Journal of Sound and Vibration, Vol. 260, No. 4, pp. 653-670, 2003.
- [7] Dong, C. Y., "Three-Dimensional Free Vibration Analysis of Functionally Graded Annular Plates Using the Chebyshev-Ritz Method" Materials & Design, Vol. 29, No. 8, pp.1518-1525, 2008.
- [8] Kwak, M. K. "Hydroelastic vibration of circular plates". Journal of Sound and Vibration, Vol. 201, No. 3, pp. 293-303, 1997.
- [9] Amabili, M., "Effect of finite fluid depth on the hydroelastic vibrations of circular and annular plates", Journal of Sound and Vibration, Vol. 193, No. 4, pp. 909-925, 1996.
- [10] Zhou, D., & Cheung, Y. K., "Vibration of vertical rectangular plate in contact with water on one side", Earthquake engineering & structural dynamics, Vol. 29, No. 5, pp. 693-710, 2000.
- [11] Hosseini-Hashemi, S., Karimi, M. and Rokni, H. "Natural Frequencies of Rectangular Mindlin Plates Coupled with Stationary Fluid". Applied Mathematical Modeling, Vol. 36, No. 2, pp. 764-778, 2012.
- [12] Jeong, K. H. Lee, G. M. and Kim, T. W. "Free Vibration Analysis of a Circular Plate Partially in Contact with a Liquid". Journal of Sound and Vibration, Vol. 324, No. 1, pp. 194-208, 2009. [13] Myung, J. J. and Young, H. C. "Fluid Bounding Effect on Natural
- Frequencies of Fluid-Coupled Circular Plates" KSME International Journal, Vol. 17, No. 9, pp. 1297-1315, 2003.